ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗ ΡΩΣΣΙΑ

Ο ΜΙΧΑΗΛ ΛΥΚΟΣ

Μιὰ Σπαρτιατικὴ ἀπάντησις. Πῶς ἀντιστάθηκε ὁ Λύκος στὴν ἔφοδο τοῦ Σιαμὴλ. Ἕλληνες, Ρῶσσοι καὶ Κιρκάσιοι. Ὁ στρατιώτης Ἀρχὴπ Ὄσκποφ καὶ ἡ ἀνατίναξις τοῦ φρουρίου. Ἕνα ἱστορικὸ σύκάζιο. Ἡ ἅλωσις τῆς Βάρνας καὶ ὁ Ἕλλην ταχυδρόμος. Ἕνα ἐπεισόδιο στὸ χορὸ τῆς Βαρσοβίας κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Συνεχίζουμε τὴν ἐνδιαφέρουσα ἱστορία τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μπαλακλαβιῶν ταγμάτων Μιχαὴλ Λύκου, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Καυκασιακῆς ἐπαναστάσεως.

Ἅμα ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ φοβεροῦ Κιρκασίου Σιαμὴλ ἐξήτησε ἀπὸ τὸ Λύκο τὴν παράδοσι τοῦ φρουρίου, ὁ Ἕλλην ἀρχηγὸς ἀπάντησε μὲ τὴν ἱστορικὴ φράσι τοῦ Λεωνίδα: «Μολὼν λαβέ». (δηλ. «Ἔλα νὰ τὸ πάρης!»). Συγχρόνως ὁ Λύκος διέταξε πῦρ μὲ ὅλα τὰ κανόνια τοῦ φρουρίου Μιχαηλόφσκογιε...

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κιρκασίων, ἐξωργισμένος, διέταξε γενικὴ ἔφοδο ἐναντίον τοῦ φρουρίου. Ἡ ἔφοδος ἄρχισε ἀμέσως λυσσώδης. Μπροὺς ἀπ' ὅλους, μὲ τὸ ὅπλο στὸ χέρι, πολεμοῦσε ὁ Λύκος.

Τὸ πυροβολικὸ τῶν Κιρκασίων χτυποῦσε ἀδιάκοπα τὰ τείχη καὶ τὸ πεζικό τους ἐπετίθετο μὲ ὁρμὴ καὶ ἀποφασιστικότητα. Οἱ Κιρκάσιοι, σκαφαλώνοντες σὲ διάφορα σημεῖα τῶν τειχῶν, πηδοῦσαν μέσα στὸ φρούριο, καὶ ἐκεῖ ἐσκότωναν κ' ἐσκοτώνονταν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Λύκου, τοὺς ὁποίους ἐνθουσίαζε ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τους.

Ἡ τρομερὴ ἐκείνη μάχη ἐκράτησε δυὸ ἡμερόνυχτα, χωρὶς τὴν παραμικρὴ διακοπή.

Τὸ πρωΐ τῆς τρίτης ἡμέρας ὁ Μιχαὴλ Λύκος, πληγωμένος σὲ πολλὰ μέρη τοῦ σώματός του, εἶχε μόνο 98 ἄνδρες, κ' ἀπ' αὐτοὺς οἱ περισσότεροι ἦσαν τραυματισμένοι. Οἱ ἄλλοι 172 εἶχαν σκοτωθῆ, γενναῖα ἀγωνιζόμενοι γιὰ τὴ Σημαία τοῦ Τσάρου καὶ τὴν τιμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

Ὁ Μιχαὴλ Λύκος, μὲ ὅλες τὶς πληγές του, ἐξακολουθοῦσε νὰ διευθύνη τὴν ἄμυνα τοῦ φρουρίου, ὅταν ὅμως εἶδε τὰ ἀνοίγματα ποὺ χαν γίνει στὰ τείχη, ἐκατάλαβε ὅτι γρήγορα θὰ εἰσορμοῦσαν ἀπ' αὐτὰ οἱ ἐξαγριωμένοι ἐχθροί. Στάθηκε λοιπὸν στὴ μέση τῶν στρατιωτῶν του, ποὺ τὸν περικύκλωναν, καὶ τοὺς εἶπε:

—Ἀδελφοί μου, εἶνε ἀδύνατον νὰ κρατήσουμε πιὸ πολὺ τὸ φρούριό μας!... Τὰ τείχη μας ἀρχίζουν νὰ γκρεμίζωνται καὶ σὲ λίγο οἱ ἄγριοι Κιρκάσιοι θὰ μποῦν μέσα... Ἐμείναμε λιγοστοί, εἴμαστε σχεδὸν ὅλοι λαβωμένοι, κουρασμένοι καὶ δὲν μποροῦμε ν' ἀντισταθοῦμε!... Μὲ αὐτὰ ὅμως δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι πρέπει νὰ παραδοθοῦμε!... Ξέρουμε καλὰ ποιὰ σκληρή, ποιὰ βασανιστικὴ τύχη περιμένει, τοὺς αἰχμαλώτους ποὺ θὰ πέσουν στὰ χέρια τοῦ Σιαμὴλ! Πρέπει λοιπὸν νὰ δειχτοῦμε ἥρωες, ὅπως οἱ προγονοί μας, καὶ ν' ἀποφύγουμε τὰ βασανιστήρια καὶ τὴν ἀτιμία!... Κάτω στὰ ὑπόγεια τοῦ φρουρίου, στὴν ἀποθήκη μας, ἔχουμε ἀρκετὰ βαρέλια μπαρούτι... Λοιπόν, ὅταν θὰ εἰσορμήσουν οἱ ἐχθροί, ἐμεῖς θὰ τραβηχτοῦμε πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀποθήκης. Ἕνας ἀπὸ μᾶς θὰ κατεβῆ στὸ ὑπόγειο καὶ θὰ περιμένη μὲ τὸ δαυλὸ ἀναμμένο. Στὴν κατάλληλη στιγμή, ἐγὼ θὰ βάλω τὸ πιστόλι μου στὴν καταπακτὴ τῆς ἀποθήκης καὶ θὰ δώσω, μ' ἕναν πυροβολισμό, τὸ σύνθημα. Ἀμέσως ἐκεῖνος θὰ βάλη φωτιὰ στὴν μπαρούτη κ' ἔτσι θὰ πεθάνουμε ὅλοι ἐνδόξως γιὰ τὸν πατέρα μας τὸν Τσάρο καὶ γιὰ τὴν Ἁγία Ρωσσία, καταστρέφοντες χιλιάδες ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ἐχθρούς μας!

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους στρατιῶτες προσεφέρθησαν νὰ ἐκτελέσουν τὴ διαταγὴ τοῦ ἡρωϊκοῦ ἀρχηγοῦ ἀλλ' ὁ Μιχαὴλ Λύκος ἐκάλεσε τὸν πρῶτο κατὰ σειρὰν στρατιώτη τοῦ λόχου του καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἀρχὴπ Ὄσκποφ! σὲ σένα ἀνήκει ἡ μεγάλη τιμὴ νὰ ἐκτελέσης τὴ γενναία μας ἀπόφασι! Πήγαινε...

Καὶ ὁ Ἀρχὴπ Ὄσκποφ ἄναψε ἕνα μεγάλο δαυλό, κατέβηκε στὴν πυριτιδαποθήκη καὶ περίμενε τὸ σύνθημα...

Σὲ λίγη ὥρα ἄρχισαν νὰ εἰσορμοῦν ἀπὸ τρία ρήγματα οἱ Κιρκάσιοι... Ἄγριοι, μὲ τὶς σπάθες γυμνές, ἀλαλάζοντες, ἔπεφταν ἐπάνω στοὺς λιγοστοὺς στρατιῶτες τοῦ Λύκου... Αὐτοί, ἀμυνόμενοι, ὀπισθοχωροῦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς πυριτιδαποθήκης καὶ στάθηκαν ἐκεῖ, γύρω ἀπὸ τὸν ἀρχηγό τους.

* * *

Ὅταν ὁ Μιχαὴλ Λύκος εἶδε ὅτι εἰσώρμησαν μέσα στὸ φρούριο ἀρκετοὶ Κιρκάσιοι, ἔδωσε τὸ σύνθημα καὶ ἀμέσως βρόντηξε ἕνας τρομερὸς σεισμὸς ποὺ συντάραξε ὁλόκληρη τὴν περιοχή. Ἕνα μέρος τοῦ φρουρίου Μιχαηλόφσκογιε τινάχτηκε στὸν ἀέρα καὶ μαζὺ μ' αὐτὸ πτώματα Ρώσσων, Ἑλλήνων καὶ Κιρκασίων. Ὁ Μιχαὴλ Λύκος ἔγινε κομμάτια καθὼς καὶ οἱ ἄνδρες του, πλὴν δύο, οἱ ὁποῖοι βρέθηκαν τραυματισμένοι στὰ ἐρείπια καὶ ἐπέζησαν. Αὐτοὶ διηγήθηκαν ἔπειτα ὅλα τ' ἀνωτέρω δραματικὰ ἐπεισόδια.

Ἡ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες παρεμπόδισις τῆς πορείας τοῦ ἐχθροῦ ἔδωσε καιρὸ στὰ Ρωσσικὰ στρατεύματα νὰ συγκεντρωθοῦν...

Ὁ στρατηγὸς Φρέκταχ, ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυροῦ σώματος, (ἀμέσως μετὰ τὸ τρομερὸ γεγονὸς τῆς ἀνατινάξεως τοῦ φρουρίου), ἐβάδισε ἐναντίον τῶν Κιρκασίων... Μόλις τὸ ἔμαθε ὁ Σιαμὴλ, δὲν ἐστάθηκε νὰ τὸν ἀντιμετωπίση, ἀλλὰ γύρισε πίσω καὶ πῆγε νὰ κρυφτῆ στὰ Τσετσενικὰ ὄρη, στ' ἄπαρτα λημέρια του.

Ὁ Ρῶσσος ἱστορικὸς Γκούμελιτ γράφει σχετικὰ μὲ τὸν ἡρωϊκὸ Μ. Λύκο:

«*Γενικὴ ὁμολογία τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρξεν ὅτι ὁ Μιχαὴλ Λύκος μὲ τὸ ἡρωϊκό του κατόρθωμα — τὸ ὁποῖον ἐνθυμίζει ὅμοιον γεγονὸς τῆς πολιορκίας τοῦ Μισολογγίου καὶ τῶν Ψαρῶν — ἀνέτρεψε τὰ σχέδια τοῦ Σιαμὴλ καὶ ἀπηλλαξε τὸ Ρωσσικὸν Κράτος ἀπὸ μεγάλες, ἀνυπολόγιστες καὶ ἴσως ἀνεπανόρθωτες ζημίες.*

»*Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος, μόλις ἔμαθε τὸ γεγονός, ἐξέδωκε οὐκάζιον (διάταγμα) τιμητικὸ τῆς μνήμης τῶν ἡρώων τοῦ φρουρίου Μιχαηλόφσκογιε. Σύμφωνα μὲ τὸ διάταγμα αὐτό, ἡ θέσις τοῦ πρώτου κατὰ τὴ σειρὰ στρατιώτου, στὸν πρῶτο λόχο τοῦ πρώκου τάγματος τοῦ Πεζικοῦ Συντάγματος τοῦ Τενγκιὸκ — θέσις τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ὁ ἡρωϊκὸς Ὄσκποφ — μένει γιὰ πάντα ἄδεια.*

»*Στὸ ἑσπερινὸ προσκλητήριο, ὁ λοχίας καλεῖ πάντοτε πρῶτον τὸν Ἀρχὴπ Ὄσκποφ. Καί, τότε, ὁ στρατιώτης ποὺ κατέχει τὴ δεύτερη θέσι στὸ λόχο, ἀπαντᾶ:*

»—*Ἀπών! Ἔπεσεν ὑπὲρ τῆς δόξης τῶν Ρωσσικῶν ὅπλων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ γενναίου λοχαγοῦ Μιχαὴλ Λύκου!*

»*Αὐτὸ γίνεται κάθε βράδυ καὶ θὰ γίνεται πάντοτε εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἐν ὅσῳ θὰ ὑπάρχῃ Ρωσσία*».

* * *

Ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλη περίστασι οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν στὸ πλευρὸ τῶν Ρώσσων καὶ τοὺς ἐφάνηκαν χρήσιμοι. Τότε συνέβη καὶ ἡ Ἅλωσις τῆς Βάρνας, τὴν ὁποίαν οἱ Ρῶσσοι ἐπανηγύρισαν μεγαλοπρεπῶς.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ὑπῆρχαν τηλέγραφοι καὶ ἡ εἰδήσεις ἔφταναν μὲ ἀπεσταλμένους. Τὴν εἴδησι λοιπὸν τῆς ἁλώσεως τῆς Βάρνας ἀνέλαβε νὰ μεταφέρη ἕνας Ἕλλην στρατιώτης τοῦ ἱππικοῦ. Κεφαλλονίτης τὴν καταγωγή, στὸ Μεγάλο Δοῦκα Κωνσταντῖνο, ἀδελφὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, τοποτηρητὴ τῆς Πολωνίας, εὑρισκόμενο τότε στὴ Βαρσοβία...

Ὁ ἔφιππος ἀγγελιοφόρος, τρέχοντας σὰν ἀστραπή, κατόρθωσε νὰ φτάση γρήγορα στὴ Βαρσοβία καὶ νὰ φέρη τὴ χαρμόσυνη ἀγγελία. Ὁ Μέγας Δοῦξ ἐτέλεσε τὸ ἴδιο βράδυ μεγαλοπρεπῆ χορὸ καὶ διέταξε γενικὴ φωταγώγησι τῆς πόλεως...

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ χοροῦ, ἕνας Πολωνὸς ἀριστοκράτης, τρέφοντας ἐχθρικὲς διαθέσεις ἐναντίον τῶν Ρώσσων, ἔλεγε ἰσόα σὰς αὐθουσες τοῦ Μεγάλου Δουκὸς ὅτι ἡ εἴδησις τῆς ἁλώσεως τῆς Βάρνας δὲν ἦταν ἀληθινὴ καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ ἦσαν φούμαρα...

Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα τὰ λόγια τοῦ Πολωνοῦ ἔφταναν στ' αὐτιὰ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε νὰ τὸν τιμωρήση μ' ἕναν τρόπο ἐντελῶς πρωτότυπο.

Στὸ ἀκόλουθο φύλλο θὰ διηγηθοῦμε τὸ τέλος τῆς ἱστορίας αὐτῆς, καθὼς καὶ τὴν περίεργη ζωὴ τοῦ Ἑλληνορρώσσου Γεωργίου Ξενοπούλου.

τωμένα σκοινιά... Τὰ χέρια του ἦσαν στὸν ἀέρα... Καὶ ἄξαφνα...

Μιὰ τρομερὴ κραυγὴ διεπέρασε ὁλόκληρο τὸ τσίρκο. Ἕνας ὄγκος ἔπεσε ὁρμητικά, ἀσυγκράτητα πρὸς τὰ κάτω. Ἡ ἄκρη ἑνὸς κομμένου σκοινιοῦ κρεμάστηκε στὸν ἀέρα...

Ἦταν τρομερό!...

Ὁ Ἕνρικο κοιτότανε χάμου, στὸν ἀμμοστρωμένο στίβο, παραμορφωμένος, σακατεμένος, ἀναίσθητος. Ὁ Ροδόλφο καὶ ἡ Βιολέττα ἔτρεξαν κι' ἔσκυψαν ἐπάνω του, μὲ σπαραγμένη καρδιά. Ἦταν νεκρός!... Μὰ δὲν φανταζόντουσαν πὼς τὴ στιγμὴ ἐκείνη εἶχαν ἕναν ἥρωα μπροστά τους!

Κ. ΛΑΓΚΣΤΕΔ